

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΔΑΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΥΠΟ
ΣΕΒ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΚΟΜΠΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΔΑΤΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΚΟΜΠΟΥ

Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης

Ἡ Καινὴ Διαθήκη, συνιστῶσα τὸ δεύτερον μέρος τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀποτελεῖται ἐξ εἴκοσι ἑπτὰ (27) βιβλίων. Τὸ τελευταῖον βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης φέρει τὸν τίτλον «Ἀποκάλυψις Ἰωάννου», ὁ ὁποῖος ἀνταποκρίνεται καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιγραφὴν τοῦ βιβλίου¹. Τὸ Προφητικὸν² τοῦτο βιβλίον ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἰς τὴν νῆσον Πάτμον³, ὅπου ὁ Ἱερός Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μετέβη «διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁴. Ὁ ἠγαπημένος τοῦ Κυρίου Μαθητὴς προβεβηκῶς ἤδη ἐξορίζεται ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως Δομετιανοῦ (81-96 μ.Χ.). εἰς τὴν νῆσον Πάτμον: «ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμω»⁵, ὅπου ἐντὸς Σπηλαίου λαμβάνει τὴν Ἀποκάλυψιν παρὰ τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ ἱεροῦ τούτου βιβλίου συνήργησε κυρίως ἡ κατάστασις τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ αἰμοχαροῦς αὐτοκράτορος Νέρωνος (54-68 μ.Χ.) ἀπηνῶς κατεδιώκετο ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς ἐχθρῶν Ρωμαίων καὶ Ἰουδαίων, συγχρόνως δὲ κατέπιπτε καὶ ἐσωτερικῶς ἕνεκα τῆς ἑλλείψεως τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν τῆς Ἀποστολικῆς ἐποχῆς. Ὁ Ἱερός συγγραφεὺς διὰ τῆς Ἀποκαλύψεως ἠθέλησε νὰ δεῖξῃ τὸν τελικὸν θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι

1. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 1,1: «Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ...».

2. Κατὰ τὸ περιεχόμενον τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης διαιροῦνται εἰς συγγραφὰς ἱστορικές, τὰ τέσσερα Εὐαγγέλια καὶ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, εἰς συγγραφὰς διδασκασίας, αἱ Ἐπιστολαὶ καὶ εἰς μίαν προφητικὴν συγγραφὴν, τὴν Ἀποκάλυψιν.

3. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 1, 9.

4. Αὐτόθι.

5. Αὐτόθι.

ὁ Χριστὸς ὁ μεθ' ἡμῶν ὧν καὶ εἰς αἰῶνας παρατεινόμενος κατὰ τὴν ἀρίστην ἔκφρασιν τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου (354-430 μ.Χ.)⁶, εἰς τὴν πάλιν αὐτῆς πρὸς τὰς ἐπιγείους Βασιλείας καὶ τὴν ἐξύψωσιν Αὐτῆς διὰ τῆς Δευτέρας τοῦ Κυρίου Παρουσίας⁷. Ὡς πρὸς δὲ τὸν χρόνον συγγραφῆς τοῦ βιβλίου ὑπάρχει ἤδη ἡ ἀρχαιοτάτη μαρτυρία τοῦ διακεκριμένου θεολόγου καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἠγέτου, Ἀγίου Εἰρηναίου Ἐπισκόπου Λουγδούνου (140-202 μ.Χ.), βεβαιούντος, ὅτι ἡ Ἀποκάλυψις «οὐ πρό πολλοῦ χρόνου ἐπράθη, ἀλλὰ σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς πρὸς τῷ τέλει τῆς Δομετιανοῦ ἀρχῆς»⁸, ἡ δὲ μαρτυρία αὕτη ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου (265-339 ἢ 340 μ.Χ.), Ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, στηριζομένου ἐπὶ «ἀρχαίας παραδόσεως». «Δομετιανὸς Χριστιανοὺς ἐδίωξεν ἐπ' αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης εἰς Πάτιμον ἐξορίζεται τὴν νῆσον, ἐνθα τὴν Ἀποκάλυψιν ἔωρακέναι λέγεται»⁹.

Ἐπομένως, ὁ ἡγαπημένος τοῦ Κυρίου Μαθητῆς ἔλαβε παρὰ τοῦ δεδοξασμένου Θεανθρώπου Σωτῆρος τὴν Ἀποκάλυψιν «τῶν μελλόντων συμβαίνειν»¹⁰ εἰς τὸν κόσμον, μετὰ παρέλευσιν ἐξήκοντα ἐτῶν, ἀφ' ὅτου ὁ Κύριος ἐκπληρώσας εἰς τὸ παντελὲς ὀλόκληρον τὴν ἐπίγειον Του ἀποστολὴν καὶ διὰ τοῦ ἐπονειδίστου καὶ φρικαλέου θανάτου πατήσας τὸν θάνατον καὶ «καταργήσας τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον»¹¹ ἐξηκολούθει ἀοράτως διευθύνων τὸν κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀμαρτίας καὶ διαφθορᾶς ἀγῶνα τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ μέγας τῆς Πάτιμου ἐξοριστὸς ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου τὴν ἀποκάλυψιν καὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα μέλλουν νὰ γίνουν ταχέως, ἀλλ' ἔλαβε καὶ τὰς τελευταίας Του παραγγελίας πρὸς τοὺς Μαθητάς Του καὶ πρὸς τὸν κόσμον. Ἡ σειρὰ, ὡς γνωστόν, τῶν θεοπνεύστων Βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης κλείει μὲ τὴν μεγαλειώδη καὶ ἐν ταύτῳ μυστηριώδη Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου. Τὸ ἱερὸν τοῦτο Βιβλίον, τὸ

6. Βλ. Χρήστου Ἀνδρούτσου, Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, σελ. 265, Ἔκδοσις Δευτέρα, Ἀθῆναι 1956.

7. Σκοπός, διὰ τὸν ὅποιον ὁ θεὸς Ἀπόστολος συνέγραψε τὴν ἱερὰν Ἀποκάλυψιν, εἶναι νὰ προτρέψῃ μὲν τοὺς πιστοὺς, ὅπως δι' ἐργηρόσεως καὶ μετανοίας προπαρασκευάζουν ἑαυτοὺς διὰ «τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ» (Πράξεις, 2, 20), παρηγορήσῃ δ' αὐτοὺς, ἵνα μεθ' ὑπομονῆς καὶ ἐλπίδος ἀντιμετωπίζουσι τὰς θλίψεις, αἱ ὁποῖαι θὰ προηγηθοῦν τῆς Δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας.

8. Εἰρηναίου Ἐπισκόπου Λουγδούνου, Adv. Haer. V, 30.

9. Εὐσεβίου Καισαρείας, Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Χρονικῶν Β' (Χρονικὸς κανὼν), Β.Ε.Π., σελ. 295, τόμος 20, Ἀθῆναι 1959.

10. Μάρκου, 10, 32.

11. Ἐβραίου, 2, 14.

«κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ»¹², ὡς ὀνομάζει τὸ βιβλίον τοῦτο ὁ Θεὸς ὀπνευστος Ἱερὸς Συγγραφεὺς, περαίνεται διὰ τῶν ἑξῆς φοβερῶν λέξεων: «Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις ἐπιθῆ ἐπὶ ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ»¹³. Οἱ στίχοι οὗτοι περιέχουν τὴν ἐπίσημον μαρτυρίαν τοῦ Ἰωάννου. Ὁ σύγχρονος δόκιμος ἐρμηνευτὴς τῶν θείων Γραφῶν, ἀείμνηστος καθηγητὴς Παναγιώτης Τρεμπέλας (1886-1977), ἐρμηνεύων τοὺς στίχους τούτους, λέγει: «Ἐγὼ ὁ Ἰωάννης διαβεβαιῶ καθένα, ποῦ ἀκούει τοὺς προφητικoὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου, ὅτι ἐάν κανεῖς τολμῆσῃ νὰ προσθέσῃ εἰς αὐτά, θα προσθέσῃ ὁ Θεὸς ἐπάνω του τὰς πληγὰς ποὺ ἔχουν γραφῆ εἰς τὸ βιβλίον αὐτό. Καὶ ἐάν κανεῖς τολμῆσῃ νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς προφητείας αὐτῆς, θὰ ἀφαιρέσῃ ὁ Θεὸς τὴν μερίδα του ἀπὸ τὸ δένδρον τῆς ζωῆς καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν. Κανεῖς ἄς μὴ ἀφαιρέσῃ τίποτε ἀπὸ αὐτά, ποῦ ἔχουν γραφῆ εἰς τὸ βιβλίον αὐτό»¹⁴. «Ἔς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν στίχων τούτων, ὡς προσφυῶς παρατηρεῖ ὁ ἀείμνηστος ἡμέτερος καθηγητὴς Παναγιώτης Μπρατοιώτης (1889-1982), δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι πρόκειται περὶ ἐπίσημον καθαγιασμοῦ τοῦ βιβλίου, συναφοῦς μετὰ τῆς διαπιστώσεως τῆς ἐπικειμένης θείας τιμωρίας ἐπὶ τοὺς ἀθετητὰς μᾶλλον ἢ μετὰ κατάρτας. Καὶ καθὼς ὁ οὐρανοβάμων δογματιστὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν Του¹⁵ ἐπαπειλεῖ τὸ ἀνάθεμα ἐπὶ τοὺς νοθεύοντας τὴν πίστιν, τὸ αὐτὸ πράττει ὁ Ἰωάννης ἐπὶ τοὺς νοθεύοντας τὴν ἐλπίδα, διότι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς ὀρθῆς παραμυθίας καὶ τοῦ φωτὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐν βαρυτάτῃ θλίψει»¹⁶. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κατὰ τὴν δευτέραν ὁδοπορίαν (50-54 μ.Χ.)¹⁷, ἐπισκεφθεὶς τὴν Γαλατίαν, ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ προσείλκυσεν εἰς τὴν πίστιν ἱκανοὺς, κατὰ τὸ πλεῖστον ἕξ Ἑθνικῶν¹⁸. Μετὰ τὴν ἐκ τῆς Γαλατίας ἀναχώρησιν τοῦ Παύ-

12. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 5, 1.

13. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 22, 18, 19.

14. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ἡ Καινὴ Διαθήκη μετὰ συντόμου ἐρμηνείας, ἔκδοσις εἰκοστὴ πρώτη, σελ. 1062, Ἀθήναι 1981.

15. Γαλάτας, 1, 8, 9.

16. Παναγιώτου Μπρατσιώτου, Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου, σελ. 328, Ἐν Ἀθήναις 1950.

17. Πράξεων, 15, 36-18, 22.

18. Γαλάτας, 1, 8.

λου, εισώρησαν εἰς τὰς νεοσυστάτους τῆς Γαλατίας Ἐκκλησίας Ἰουδαίζοντες ψευδοδιδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι ἀνετάρασσον τὰς Ἐκκλησίας διὰ διδασκαλίας ἀντιτιθεμένης εἰς τὴν περὶ δικαιοσύνης διὰ πίστεως διδασκαλίαν τοῦ Παύλου. Ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος ἦτο ἀπολύτως πεπεισμένος, ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ κηρυττόμενον Εὐαγγέλιον ἦτο τὸ μόνον ἀληθὲς καὶ γνήσιον, ὥστε ἀπαγγέλλει «ἀνάθεμα»¹⁹ κατὰ παντός, ὁ ὁποῖος θὰ ἐτόλμα νὰ παραμερίσῃ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο καὶ νὰ κηρύξῃ ἄλλο Εὐαγγέλιον, ἔστω καὶ ἂν ὁ παρασυρόμενος εἰς τὴν τόλμην ταύτην ἦτο ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ²⁰: «Ἄλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν ἀνάθεμα ἔστω· ὡς προειρήκαμεν καὶ ἄρτι πάλιν λέγω· εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω»²¹.

Εἰς τὸν 17ον στίχον τοῦ τελευταίου κεφαλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως ὁ δεδοξασμένος Λυτρωτὴς τῆς ἀνθρωπότητος ηὐδόκησε νὰ ἐπαναλάβῃ ἅπαξ ἔτι τὴν πρὸς τοὺς πεσόντας ἀνθρώπους οἰκτιρίζονα πρόσκλησιν: «Ὁ διψῶν ἐρχέσθω, καὶ ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν»²². (= Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος διψᾷ καὶ ποθεῖ τὸν Νυμφίον καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν χαρὰν, τὴν ὁποίαν μεταδίδει Αὐτός, ἃς ἔλθῃ ὁποῖος θέλει, ἃς πάρῃ δωρεὰν νερό, τὸ ὁποῖον παρέχει τὴν αἰώνιον ζωὴν). Δὲν ἀρκεῖ, ὡς παρατηρεῖ ὁ διαπρεπὴς ἐρμηνευτὴς τῆς Ἱερᾶς Βίβλου Παναγιώτης Μπρατσιώτης, ἡ παθητικὴ ἀναμονὴ τοῦ Οὐρανίου Νυμφίου, ἀλλ' ἐκάστη ψυχὴ ἃς ἐξέλθῃ «εἰς ἀπάντησιν τοῦ Νυμφίου»²³, ὡς ἐξῆλθον «αἱ πέντε φρόνιμοι παρθένοι»²⁴ τῆς παραβολῆς τῶν δέκα παρθένων²⁵, ἢ, ἵνα προσαρμοσθῶμεν μᾶλλον πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ παρόντος χωρίου, ἃς ἐξέλθῃ «ὡς ἔλαφος διψῶσα ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων»²⁶. Ἐξέλθῃ

19. Γαλάτας, 1, 8, 9. Διὰ τὴν ἔννοιαν πρβλ. Ρωμαίους, 9, 3.

20. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, σελ. 15, τόμος Β', Ἀθήναι 1979.

21. Γαλάτας, 1, 8, 9. Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ὁ Παῦλος ἐκ τῆς Γαλατίας καὶ ὅτε εὐρίσκειτο εἰς τὴν Ἐφεσον, ἐπληροφορήθη ὅτι Χριστιανοὶ ἐξ Ἰουδαίων εἰσεχώρησαν εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Γαλατίας, προσβάλλοντες τὸ ἀποστολικὸν κῦρος τοῦ Παύλου, τὸν ὁποῖον ἐθεώρουν κατώτερον τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων (Γαλ. 1, 6-7, 3,1). Τούτου ἕνεκα ὁ Παῦλος ἀποστέλλει τὴν Ἐπιστολὴν ἀποσκοπὼν εἰς τὸ νὰ ἀναστηλώσῃ μὲν τὸ κῦρος αὐτοῦ ὡς Ἀποστόλου παρὰ τοῖς Γαλάταις, ὀδηγήσῃ δ' αὐτοὺς εἰς τὴν ἀποτίναξιν τοῦ ζυγοῦ τῶν Μωσαϊκῶν διατάξεων, ὡς διήκουσαν ἔννοιαν ἔχων ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὸ «τῇ ἐλευθερίᾳ, ἣ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε» (Γαλάτας, 5,1).

22. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 22, 17.

23. Ματθαίου, 25, 6.

24. Ματθαίου, 25, 2.

25. Ματθαίου, 25, 1-13.

26. Ψαλμός, 41, 2. Ἰωάννου, 4, 14.7, 37.

εἰς προϋπάντησιν τοῦ Νυμφίου, ὄχι ἀπλῶς ὁ διψῶν, ἀλλὰ καὶ θέλων πραγματικῶς, καὶ δωρεάν, δηλαδὴ ἄνευ ἰδίας ἀξιομισθίας²⁷. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ὁ Ὅποιος ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσῃ τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον, δὲν εἶναι μόνον ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' εὐλόγως θεωρεῖται ἔκπαλαι καὶ ὡς Νυμφίος ἐκάστης πιστῆς χριστιανικῆς ψυχῆς. Ἡ ἄπειρος φιλανθρωπία καὶ ἄκρα συγκατάβασις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἐμφαίνεται καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς Του, παραμένει ἡ αὐτὴ καὶ μετὰ τὴν ἀνύψωσιν καὶ δόξαν Του. Ἡ θεόπνευστος Ἀγία Γραφή ὁμιλεῖ περὶ ἀνυψώσεως τοῦ Κυρίου, ἕνεκα τῆς ἐκουσίου θυσίας τοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ, τὸν Ὅποιον ὁ Θεὸς «ἐγείρας ἐκ νεκρῶν ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ»²⁸ καὶ ὅτι «διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον» «ὁ θεὸς ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων»²⁹. Ἡ τιμὴ αὕτη τοῦ Κυρίου ὡς ἀνθρώπου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δὲν ἀποτελεῖ μόνον φυσικὴν ἀκολουθίαν τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ θετικὴν τοῦ Κυρίου ἀμοιβὴν, ἐπιτελέσαντος ἐκουσίως τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου καὶ θυσιάσαντος Ἐαυτὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ὁ Θεάνθρωπος Σωτὴρ ἐνηθρώπησε καὶ ἔπαθεν ἐκουσίως ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὸν φρικτότατον τῶν θανάτων κυρίως διὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ αἰωνίου θανάτου, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀδιάφορος καὶ διὰ τὰς σωματικὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων καὶ μάλιστα τῶν πασχόντων καὶ ἀσθενῶν, τοὺς ὁποίους ἐθεράπευε μὲ τὴν πανσθενῆ του δύναμιν. Ὁ ἐξόχου εὐθυκροσίας καὶ ἀμεροληψίας ἱστορικὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ Ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, διὰ «τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν»³⁰, λέγει ὅτι «διῆλθεν ἐνεργετῶν καὶ ἰάμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου»³¹. Ἐκ τῆς περιληπτικῆς καὶ ἄκρας εὐσυνόπτου ταύτης περιγραφῆς τοῦ βίου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, πληροφοροῦμεθα, ὅτι ὁ Κύριος συνεχῶς περιοδεύων

27. Πρβλ. Ἡσαΐου, 55, 1: «Οἱ διψῶντες, πορεύεσθε ἐφ' ὕδωρ, καὶ ὅσοι μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε, καὶ φάγετε καὶ πίεσθε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς οἶνον καὶ στέαρ». Βλ. καὶ Παναγιώτου Μπρασιώτου, ἐνθ' ἄν., σελ. 327.

28. Ἐφεσίοις, 1, 20-22. Ἐβραίοις, 2, 9. Α' Πέτρου, 3, 22.

29. Φιλιππησίους, 2, 9.

30. Ἐβραίοις, 12, 2.

31. Πράξεων, 10, 38. Πρβλ. Ἡσαΐου, 61, 1.

ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐτέλει θαύματα, τὰ ὅποια ἔφερον ὑγείαν καὶ σωτηρίαν, οὐδέποτε δὲ βλάβην εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Θεάνθρωπος ὡς κύριον ἔργον εἶχε νὰ εὐεργετῇ τοὺς ἀνθρώπους μὴ φειδόμενος κόπων καὶ μόχθων. Οὕτως, ὡς παρατηρεῖ ὁ Παναγιώτης Τρεμπέλας, ὁ Κύριος κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς παρὰδειγμα ἀκαταπονήτου ἐπιμελείας καὶ δράσεως ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Πατρός Του καὶ ἐν τῇ ἀνιδιοτελεῖ ἔξυπηρετήσῃ τῶν ἀνθρώπων³².

Ἡ αὐτὴ φιλανθρωπία, εὐσπλαχνία καὶ συγκατάβασις, ἡ ὅποια ἐμφαίνεται καθ' ὅλον τὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος, παραμένει καὶ μετὰ τὴν τριήμερον ἔνδοξον Ἀνάστασίν Του καὶ Ἀνάληψιν εἰς τοὺς Οὐρανοὺς³³, ἦτοι καὶ μετὰ τὴν ἀνύψωσίν Του καὶ δόξαν. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὡς καὶ κατὰ τὸν τριετῆ ἐπίγειον δημόσιον βίον Του πλουσίως εὐηργετῇ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐκάλει τὰ πλήθη πρὸς Ἐαυτὸν, ὅπως θεραπεύσῃ τὰς πνευματικὰς τῶν ἀνάγκας καὶ ἀντλήσῃ ἐξ Αὐτοῦ, τῆς ἀκένωτου πηγῆς, τὴν πραγματικὴν τῶν εὐτυχιῶν, τοιοῦτοτρόπως καὶ τώρα ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ θρόνου τῆς δόξης Του μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγάπης, εὐσπλαχνίας καὶ συγκαταβάσεως ὡς τελευταίαν συμβουλήν πρὸς τὸν ἁμαρτωλὸν κόσμον ἐκ τοῦ «ἐν οὐρανοῖς θρόνου τῆς μεγαλωσύνης»³⁴ ἀπευθύνει τὴν πρόσκλησιν: «ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν»³⁵, ὅπως ἀκριβῶς ὅτε ἔζη ἐπὶ τῆς γῆς ἐκάλει τοὺς πάντας πρὸς Ἐαυτὸν, λέγων: «Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω»³⁶. Δηλαδή, ἐάν τις αἰσθάνεται δίψαν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν, καὶ ὄχι δι' ἀγαθὰ ὑλικά καὶ φθαρτά, ἃς ἔρχεται πρὸς ἐμὲ διὰ τῆς πίστεως καὶ ἃς πίνη ὕδωρ ὄχι ὑλικόν, ἀλλὰ πνευματικόν καὶ νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ ἱκανοποιηθῶν πλήρως ὅλοι οἱ εὐγενεῖς του πόθοι καὶ θὰ εὗρῃ ἀνάπαυσιν ἢ ψυχὴν του. Ἡ πρόσκλησις αὕτη τοῦ Κυρίου εἶναι γενικὴ, διότι ὁ Ἰησοῦς, ὡς διδάσκει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν»³⁷. Ὅποιοσδήποτε καὶ ἂν διψᾷ, καλεῖται ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος (354-407 μ.Χ.) ἐρμηνεύων τοὺς ὠραίους καὶ γλυκεῖς τούτους λόγους τοῦ Κυρίου, παρατηρεῖ ὅτι ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου οὐδένα προσελκύνει ἀναγκαστικῶς καὶ βιαίως, ἀλλὰ μόνον τὸν ἔχοντα μεγάλην προθυμίαν καὶ καιόμενον ἀπὸ διακαῆ πόθου, αὐτὸν προσκαλεῖ:

32. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, σελ. 332-333, Ἐκδόσεις Δευτέρα, Ἀθήναι 1977.

33. Μάρκου, 16, 19: «...ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ».

34. Ἐβραίους, 8, 1.

35. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 22, 17.

36. Ἰωάννου, 7, 37.

37. Α' Τιμοθέου, 2, 4.

«Οὐδένα ἀνάγκη καὶ βία ἐφέλκομαι, ἀλλά, εἴ τις ἔχει προθυμίαν πολλήν, εἴ τις ἐκκαίεται τῷ πόθῳ, τοῦτον ἐγὼ καλῶ»³⁸. Ὁ Κύριος, ὡς πολλάκις ἐδίδαξε, δὲν βιάζει, δὲν ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἐπλάσθη ἐλεύθερος, ὅπως ἀποδεχθῆ τὰς σωτηριώδεις ἀληθείας Του, ἀλλὰ προσκαλεῖ καὶ προτρέπει καὶ παρακαλεῖ. Ὁ Ἅγιος Θεὸς λέγει εἰς πάντα ἄνθρωπον τοὺς λόγους ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν καταχωρισθῆ ὑπὸ τοῦ μεγίστου τῶν προφητῶν, Θεόπτου Μωυσέως³⁹, εἰς τὸ ἱερὸν βιβλίον τῆς Γενέσεως: «*Σώζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν*»⁴⁰, ὡς οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Λῶτ νὰ φύγῃ ἐκ τῆς γῆς τῶν Σοδόμων, διότι ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ τρομερὰ ἡ ὀργὴ τῆς θείας Δικαιοσύνης.

Ὁ Κύριος Ἰησοῦς εἰς τὸν μνημειώδη διάλογόν Του μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος γυναικός⁴¹, ὁ ὁποῖος ἔλαβε χώραν παρὰ τὴν ἱστορικὴν πηγὴν τοῦ Ἰακώβ, περὶ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς, λέγει: «*ὅς δ' ἂν πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον*»⁴². Ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς λόγους Του τούτους ἐκφράζει τὴν ιδέαν, ὅτι ἡ λῆψις τοῦ ὕδατος τούτου ἐξασφαλίζει εἰς τὴν ψυχὴν διὰ τῆς Χάριτος τοῦ θεοῦ αἰώνιαν εὐλογίαν καὶ ἱκανοποίησιν τῶν εὐγενῶν πόθων τῆς, ἀπαλλάσσουσα αὐτὴν τῆς δίψης καὶ τοῦ πνευματικοῦ θανάτου. Τοὺς λόγους τούτους τοῦ θείου Διδασκάλου σχολιάζοντες ὁ Ὁριγένης (185-254 μ.Χ.) καὶ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, παρατηροῦν: «*Καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν γε ὁ λαβῶν τοῦ ἔμοῦ ὕδατος εὐεργετηθήσεται, ὥστε πηγὴν εὐρετικὴν πάντων τῶν ζητουμένων ἀναβληστάνειν ἐν αὐτῷ ἄνω πηδῶντων ὑδάτων, τῆς διανοίας ἀλλομένης καὶ τάχιστα διίπταμένης ἀκολούθως τῷ εὐκινήτῳ τούτῳ ὕδατι, φέροντος αὐτοῦ τοῦ ἄλλεσθαι καὶ πηδᾶν ἐπὶ τὸ ἀνώτερον, ἐπὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν*»⁴³. «*Ὡσπερ γὰρ ὁ πηγὴν ἔνδον ἔχων ἀποκειμένην, οὐκ ἂν ἀλοίῃ δίψη ποτέ· οὕτως οὐδέ ὁ τὸ ὕδωρ τοῦτο ἔχων. Καὶ ἐπίστευσεν εὐθέως ἡ γυνή, πολὺ τοῦ Νικοδήμου συνετωτέρα φανεῖσα· οὐ συνετωτέρα δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρειότερα*»⁴⁴. Ἡ Σαμαρεῖτις γυνή, ἡ ὁποία ἠγνόει ὅτι ἐνώπιόν τῆς εὐρίσκεται ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, ἤκουσε νέας καὶ

38. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Ὁμιλία ΝΑ', α, MPG, 59, 283.

39. Δευτερονομίου, 34, 10: «καὶ οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν Ἰσραὴλ ὡς Μωϋσῆς».

40. Γενέσεως, 19, 17.

41. Ἰωάννου, 4, 5-26.

42. Ἰωάννου, 4, 14.

43. Ὁριγένους, Τῶν εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον Ἐξηγητικῶν, Β.Ε.Π., τόμος ΙΓ, ΙΙΙ, σελ. 117, τόμος 12, Ἀθήναι, 1957.

44. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Ὁμιλία ΛΒ', α', MPG, 59, 184.

θείας διδασκαλίας καί, φωτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀφθόνου φωτός τῆς διδασκαλίας καί ζωογονηθεῖσα ὑπὸ «τοῦ ζῶντος ὕδατος»⁴⁵, ἐγένετο διδάσκαλος εἰς τοὺς ὁμοφύλους τῆς, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐπίστευσαν, καί κατόπιν ἐγένετο μάρτυς τῆς ἀληθείας.

Ἡ πρόσκλησις αὕτη τοῦ Κυρίου ὑπὸ τὸν τύπον τὸν ὁποῖον γίνεται, παριστᾷ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν Οὐρανόπεμπτον ἡμῶν θρησκείαν⁴⁶ ὡς ἀπολύτως ἀναγκαίαν πρὸς πλήρωσιν τοῦ ὑψίστου προορισμοῦ, τὸν ὁποῖον πᾶς ἄνθρωπος ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Χριστιανικῆς Ὁρθοδόξου Θρησκείας, ἔχει ὑψίστον καὶ μέγιστον προορισμὸν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἔχει προορισμὸν νὰ μορφωθῇ κατὰ Χριστὸν καὶ ν' ἀγωνισθῇ γενναίως καὶ εὐθαρσῶς κατὰ τῆς ὀφιδόδου καὶ θηριομόρφου κακίας, τῆς εὐπεριστάτου⁴⁷ καὶ πολυκεφάλου ἁμαρτίας καὶ τῶν φοβερῶν παγίδων⁴⁸ καὶ μεθοδειῶν τοῦ μισοκάλου διαβόλου⁴⁹, θυσιάζων τὰ πάντα ἐν ἀνάγκῃ, διὰ νὰ τύχῃ τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ μακαριότητος. Ὁ δίκαιος Ἐπίσκοπος τῶν Ἱεροσολύμων Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος († 62 μ.Χ.), εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐπιστολὴν Του ὁμιλῶν περὶ βασικοῦ καὶ οὐσιώδους γνωρίσματος τῆς θρησκείας ἀσυγκρίτως ἀνωτέρου τῶν ἐξωτερικῶν πράξεων τῆς λατρείας, λέγει: «*Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου*»⁵⁰. Εἰς τὸν στίχον τοῦτον δὲν δίδεται πλήρης ὀρισμὸς ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου. Θρησκεία, ἐν τελευταία ἀναλύσει, εἶναι ἡ ζωσα σχέσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἀπόλυτον ὄντολογικὴν καὶ ἀξιολογικὴν πραγματικότητα τοῦ θεοῦ. Ἡ θρησκεία δὲν εἶναι διανοητικὸν λειτουργημᾶ, ἀλλὰ βίωμα. Δὲν εἶναι θεωρία, ἀλλὰ ζωή⁵¹. Ὁ Θεάνθρωπος Σωτὴρ προσφύεστατα ἀναδεικνύει τὴν ἀπολύτως ἀναγκαιότητα τῆς θρησκείας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ὕδατος, διὰ τοῦ ὁποῖου δύναται ὁ διψῶν, ἐὰν διατελῇ ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει, νὰπραῖνη καὶ πληρώσῃ τὴν ἐκ τῆς δίψης ἀνάγκην. Καὶ καθὼς ὁ ἄνθρωπος, χωρὶς τοῦ ὕλικου ὕδατος, δὲν δύναται νὰ ζήσῃ τὴν φυσικὴν του ζωὴν, οὕτω, χωρὶς τοῦ ζῶντος ὕδατος, τοῦ Θεοῦ Λόγου, δὲν δύναται νὰ ζῆ

45. Ἰωάννου, 4, 10.

46. Ἰακώβου, 1, 27.

47. Ἐβραίους, 12, 1.

48. Σοφία Σειράχ, 9, 13.

49. Ἐφεσίους, 6, 11.

50. Ἰακώβου, 1, 27.

51. Διὰ πλείονα βλέπε θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν Ἐγκυκλοπαίδειαν, ἄρθρον «Θρησκεία» ὑπὸ Εὐαγγέλου Θεοδώρου, σελ. 530-541, τόμος 6, Ἀθῆναι, 1965.

τὴν ἠθικὴν ζωὴν ὁ Χριστιανός. Δυστυχῶς πολλοί, τὸ ὄνομα μόνον Χριστιανοί, ὑπολαμβάνουν τὴν θρησκείαν ὡς τύπον τινὰ ἢ συνήθειαν χρήσιμον, ἵνα ἱκανοποιηθῶσι ὄχι πραγματικὴν ἀλλὰ φανταστὴν τινὰ ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ὑπερασπισταὶ παντὸς θρησκευτικοῦ συστήματος, θεωροῦντες πάντα ἐξ Ἰσοῦ χρήσιμα πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς θρησκευτικῆς τάσεως τοῦ ἀνθρώπου, οὐδεμίαν δὲ διάκρισιν κάμνουν μεταξὺ ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς θρησκευματος, ἀλλὰ καὶ κατηγοροῦν καὶ κατακρίνουν οἰονδήποτε, ὁ ὅποιος μάχεται καὶ ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῆς ἀποκλειστικῆς κατισχύσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐπαινοῦν δὲ ὑπερβαλλόντως πάντα, ὁ ὅποιος, ἐμμένει σταθερῶς εἰς πᾶν τὸ ὅποιον παρέλαβε καὶ δὲν ἐξετάζει ἂν τοῦτο εἶναι ἀληθὲς καὶ ἄξιον τῆς ἐλλόγου του ἀποδοχῆς.

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τούτους, οἱ ὅποιοι δὲν θεωροῦν τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ὡς τὴν μόνην δυναμένην νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον, εἶναι διδακτικωτάτη ἢ παρομοίωσις τῆς ἀληθοῦς θρησκείας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ πρὸς «*ὕδωρ ζωῶν*»⁵², τὸ μόνον ἱκανὸν καὶ κατάλληλον ὅπως ἱκανοποιήσῃ καὶ καταπαύσῃ ὄχι φανταστὴν ἀλλὰ πραγματικὴν καὶ ἀκατάσχετον καὶ δεινὴν ἀνάγκην τῆς πνευματικῆς δίψης. Ἄλλοι φρονοῦν ὅτι ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία εἶναι ἀπλῶς θεωρία ἢ φιλοσοφία ὑψηλὴ, καὶ ὡς ἐκ τούτου μόνον εἰς τοὺς πεπαιδευμένους προσιτὴ, εἰς δὲ τὸν ἀγράμματον καὶ ἀπαιδέυτον ὄχλον οὔτε ἀρμόζει οὔτε ἀναγκαῖα εἶναι, διότι ὁ ὄχλος πρέπει νὰ ἀρκῆται μόνον εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἐξωτερικῶν τύπων τῆς θρησκείας. Τέλος ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι δοξάζουν καὶ κηρύττουν ὅτι ἡ θρησκεία ἀρμόζει μόνον εἰς τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀμαθῆ λαόν, καὶ μάλιστα ὅπως χρησιμεύῃ ὡς τι φόβητρον καὶ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τῆς φοβερᾶς ἐκλύσεως τῶν ἠθῶν καὶ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῶν παντοίων κακουργημάτων, εἶναι δὲ πάντῃ ἄχρηστος εἰς τοὺς πεπαιδευμένους, οἱ ὅποιοι ἀφ' ἑαυτῶν ἀντιλαμβάνονται καὶ διακρίνουν τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου φρονοῦν ἀφρόνως, ὅτι εἶναι ἱκανοὶ νὰ βαδίσουν ἀπροσκόπτως τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, ἥτοι «*τὴν στενὴν πύλιν καὶ τὴν τεθλιμμένην ὁδὸν τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν*»⁵³, περὶ τῆς ὁποίας ὠμίλησεν ὁ Κύριος εἰς τὴν μνημειώδη ἐπὶ τοῦ ὄρους Ὁμιλίαν του⁵⁴. Πρὸς ὅλους τοὺς καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἀρνούμενους τὴν μοναδικότητα καὶ ἀποκλειστικότητα τῆς θρησκείας τοῦ ἀπὸ Ναζαρετ Ἰησοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Ἰδρυτὴς τῆς Νέας Θρησκείας «*καὶ τῆς πί-*

52. Ἰωάννου, 4, 10.

53. Ματθαίου, 7, 14.

54. Ματθαίου, 7, 13-14.

στεως ἀρχηγός και τελειωτής Ἰησοῦς»⁵⁵ ἀποκρίνεται διὰ τῆς ὄντως σοφῆς παρομοιώσεως τῆς ἀμωμήτου θρησκείας Του πρὸς «ὔδαρ ζῶν», τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μόνον κατάλληλον καὶ τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον, ὅπως καταπαύσῃ τὴν πνευματικὴν δίψαν καὶ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ, καὶ τοῦ ἐγγραμμάτου καὶ τοῦ ἀγραμμάτου, καὶ τοῦ εὐγενοῦς καὶ τοῦ ἀγενοῦς· διότι ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι διὰ νὰ καταπαύσουν τὴν σωματικὴν τῶν δίψαν καταφεύγουν πρὸς ἱκανοποίησίν της εἰς τὸ αὐτὸ μέσον, τοιουτοτρόπως καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν αὐτὴν πνευματικὴν δίψαν ὑποκείμεθα καὶ ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ αὐτοῦ πνευματικοῦ ὕδατος. Τὸ πνευματικὸν δὲ τοῦτο ὕδαρ, μόνον ἀληθῶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος ἐγένετο ἄνθρωπος ὁμοῖος πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος κατὰ πάντα χωρὶς ἁμαρτίας διὰ τὴν σωτηρίαν μας, παρέχει ἀφθόνως, μὲ τὸ ὁποῖον εὐρίσκει πᾶς ἄνθρωπος τὴν εὐτυχίαν του, διότι ἂν ὑπάρχῃ σχετικὴ τις εὐτυχία ἐπὶ τῆς γῆς, αὕτη δὲν δύναται νὰ εἶναι μακρὰν τῆς καθαρᾶς καὶ ἀληθοῦς πηγῆς, ἡ ὁποία ρεεῖ ἀδιακόπως καὶ δροσιζεῖ τὰς ψυχὰς καὶ καταπαύει τὴν πνευματικὴν δίψαν.

Οἱ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ποικιλώνυμοι πολέμοι τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ, ἂν ἐγνώριζον πόση εὐτυχία πραγματικὴ ὑπάρχει ἐν τῇ πραγματικῇ θρησκείᾳ, ὁποία ἡρεμία καὶ εἰρήνη καὶ γαλήνη πληροῖ τὴν συνείδησιν, εἰς ὁποῖον ὕψος ἀγίων αἰσθημάτων καὶ πόθων ὁ Κύριος ἀναβιβάζει τὸν πιστόν, ὁ ὁποῖος ἐν ἀληθείᾳ καὶ γνησίᾳ πίστει ἐκοινωνήσῃ τῆς δι' Αὐτοῦ σωτηρίας, ὁποῖαν δὲ πλήρη ἱκανοποίησιν παρέχει εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ὄντως ἐγεύθη τοῦ ζῶντος ὕδατος Του, ἀσφαλῶς μετὰ περισσῆς προθυμίας καὶ ἀνευ ἀναβολῆς θὰ ἀπερρίπτῃ τὴν ἀθλίαν καὶ παροδικὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἁμαρτίας, ὅπως ἱκανοποιήσῃ τὴν ἀκατάσχετον πρὸς εὐτυχίαν τῶν δίψαν διὰ τοῦ πολυτίμου καὶ τελείως δωρεὰν παρεχομένου ὕδατος τῆς ζωῆς.

Ὁ δεδοξασμένος Κύριος τὴν πρόσκλησιν ταύτην ἀποτείνει πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀθρώπους, διότι, ὡς ρητῶς διδάσκει ὁ οὐρανοβάμων δογματιστὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ, Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ Ἅγιος Θεὸς «πάντας ἀθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν»⁵⁶. Ὁ ἐπιφανὴς συστηματικὸς θεολόγος καὶ ἐξηγητὴς Εὐθύμιος Ζιγαβηνός (ΙΑ' καὶ ΙΒ' μ.Χ. αἰών) σχολιάζων τοὺς λόγους τούτους τοῦ βαθυστοχάστου κριτικοῦ φιλοσόφου τῆς πανανθρωπίνης καὶ παγκοσμίου ἱστορίας Ἁγίου Παύλου, εὐστοχάτατα παρατηρεῖ: «Ὁ μόνον Χριστιανός, ἀλλὰ καὶ Ἕλληνας καὶ αἰρετικούς. Μὴ τοίνυν φοβηθῆς ὑπερεύξασθαι τῶν ἀπίστων· τῷ γὰρ θεῷ

55. Ἐβραίου, 12, 2.

56. Α' Τιμοθέου, 2, 4.

τοῦτο δοκεῖ, ὃς θέλει καὶ τούτους σωθῆναι»⁵⁷. Ὅλοι ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ ζῶντος ὕδατος, τὸ ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς παρέχει, διότι τοῦτο εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Χριστιανοῦ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι διπλοῦς. Εἶναι δισύνθετος. Ἀποτελεῖται ἐκ σώματος φθαρτοῦ, ἐπικήρου καὶ γήινου, καὶ ἐκ ψυχῆς ἀφθάρτου, λογικῆς καὶ θείας. Τὸ ὑλικὸν σῶμα πρὸς διατήρησιν καὶ αὔξησιν ἔχει ἀνάγκην τροφῆς ὑλικῆς καὶ ποτοῦ. Ἡ πνευματικὴ καὶ ἀθάνατος ψυχὴ πρὸς ἠθικὴν ζωὴν καὶ μόρφωσιν ἔχει ἀνάγκην πνευματικῆς τροφῆς καὶ καλλιιεργείας. Ἐπομένως, τὸ τελειότερον καὶ εὐγενέστερον δημιούργημα τοῦ Παντοδυνάμου καὶ Παναγάθου καὶ Πανσόφου Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος, ὁ μικροθεὸς ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ τὴν εὐστοχον παρατήρησιν τοῦ σοφοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας τῶν Νυσσαίων, Ἁγίου Γρηγορίου (335-394 μ.Χ.), δὲν εἶναι ἄπλοῦς, ὡς τὰ λοιπὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα κατεχόμενα ὑπὸ ὠρισμένων σωματικῶν ἀναγκῶν καὶ ἀγόμενα ὑπὸ αὐθορμητῶν τινῶν ὁρμῶν, ἐνεργοῦν ἀναλόγως πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν των, δὲν ἔχουν δὲ οὐδὲ καὶ τὴν στοιχειώδη ἐπιγνώσιν τῆς ὑπάρξεως καὶ διατηρήσεώς των. Ὁ ἄνθρωπος ὁμως ἐκτὸς τῶν ποικίλων τοῦ σώματος ἀναγκῶν, τῶν ὁποίων τὴν πλήρωσιν καὶ ἱκανοποίησιν δύναται ἐν ἐπιγνώσει καὶ μετὰ λόγου νὰ κανονίσῃ, ἔχει καὶ μεγάλας ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι ὑπερβαίνουν καὶ κατὰ τὴν ἔντασιν καὶ τὴν σπουδαιότητα τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος. Ὁ Κύριος λίαν προσφυῶς παραβάλλει τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας πρὸς τὴν μεγίστην ταλαιπωρίαν καὶ ἀδημονίαν προκαλοῦσαν σωματικὴν ἀνάγκην τῆς δίψης. Ἀληθῶς εἰς ὅλους τοὺς ἀθρώπους εἶναι γνωστὴ ἡ τεραστία δύναμις τῆς σωματικῆς δίψης. Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ὑπομείνῃ πᾶσαν ἄλλην στέρησιν καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν πείναν ἐπὶ πολὺ, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ὑπομείνῃ τὴν δίψαν⁵⁸. Καὶ αὐτοὶ οἱ αὐστηρότατοι τηρηταὶ τῆς ἐντολῆς τῆς θεαρέστου νηστείας⁵⁹, οἱ ὁποῖοι κατάρθωσαν ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ πλείονας ἀκόμη ἡμέρας νὰ νηστεύσωσιν ἀπὸ πάσης ὑλικῆς τροφῆς, δὲν ἠδυνήθησαν ὁμως νὰ ἀποφύγωσιν τὴν χρῆσιν τοῦ ὑλικοῦ ὕδατος. Ἴσως δὲ δὲν ὑπάρχει θάνατος ὀδυνηρότερος ἀπὸ τὸν ἐκ τῆς δίψης βραδέως καὶ μετὰ φλογερῶν πόνων καὶ ἀλγηδόνων ἐπερχόμενον.

Πρὸς τὴν τοιαύτην ἄκρως ἰσχυρὰν ἀνάγκην τῆς σωματικῆς δίψης παραβάλλονται ἡ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ δίψα τοῦ ἀθρώπου, ἡ ὁποία δύναται νὰ θεωρηθῆ τριπλῆ: δίψα γνώσεως, δίψα εἰρήνης, δίψα ἀγιωσύνης. Ἡ δίψα τῆς

57. Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, παρὰ Παναγιώτη Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, Τόμος Δεύτερος, σελ. 353, ἔκδοσις δευτέρα, Ἀθῆναι 1956.

58. Βλ. Ἡσαίου, 55, 1-13. Ἰωάννου, 4, 14. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 21,6. 22,1-21.

59. Ματθαίου, 6, 16-18.

γνώσεως εἶναι κοινοτάτη εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διότι ὡς ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ τελειωτῆς τῆς ἀρχαιοελληνικῆς φιλοσοφίας Ἀριστοτέλης (384-322 π.Χ.), «ὁ ἄνθρωπος τοῦ εἰδέναι ὀρέγεται φύσει»⁶⁰, ὡς δηλαδή ὁ ἄνθρωπος ὀρέγεται ὕλικῆς τροφῆς καὶ ποτοῦ, διότι ὁ σωματικός του ὄργανισμός ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τῶν στοιχείων τούτων, τοιουτοτρόπως ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποκτήσῃ γνώσεις περὶ τῶν πραγμάτων καὶ δὴ καὶ μάλιστα νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ πρώτου αἰτίου τῶν ὄντων καὶ φαινομένων, ἐπειδὴ ἡ πνευματικὴ του φύσις ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τῶν γνώσεων. Ὡς δὲ λαμπρῶς ἔχει ἀποδειχθῆ οὐδεὶς βαθμὸς προόδου καὶ ἀναπτύξεως εἰς κοσμικὰς γνώσεις ἰσχύει νὰ ἱκανοποιήσῃ τελείως τὴν δίψαν ταύτην, τοῦναντίον μάλιστα ἐπιτείνει αὐτήν, ἐπειδὴ διανοίγει ἀκόμη εὐρύτερον τὸν ὀρίζοντα τῶν ἀγνοουμένων.

Ἡ δὲ δίψα τῆς εἰρήνης, ὡς ἀπεφάνθησαν καὶ οἱ σοφοὶ τῆς κλασικῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ οἱ ἀριστεῖς τῶν Θεοφόρων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων, μάλιστα δὲ καὶ κατ' ἐξοχὴν «ὁ τῆς πίστεως ἀρχηγὸς καὶ τελειωτῆς Ἰησοῦς»⁶¹ καὶ «ἄρχων τῆς εἰρήνης»⁶² Θεάνθρωπος Κύριος καὶ οἱ θεόπνευστοι ἱεροὶ Συγγραφεῖς τῆς Ἱερᾶς Βίβλου, εἶναι μὲν παγκόσμιος, ἀλλὰ πολλάκις συμβαίνει τὸ θεόπλαστον δημιούργημα, ὁ ἄνθρωπος, πεπρωτισμένος μὲ λογικόν, μὲ συναισθήματα καὶ πλούσιον ψυχικὸν κόσμον, μὲ βούλησιν καὶ ἐλευθερίαν καὶ μὲ εὐθύνην διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῆς ζωῆς του, νὰ μὴ αἰσθάνηται αὐτὴν ἐξαπατῶν ἢ ἀποκοιμίζων τὴν συνείδησιν, ἢ ὅποια εἶναι τὸ κύριον ὄργανον τῆς δίψης ταύτης. Ἄλλ' ὡς ἡ προσωπικὴ πείρα ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἐπορώθησαν ἠθικῶς καὶ δὲν ἐδουλώθησαν πλήρως εἰς τὴν «θηριόμορφον καὶ ὀφιώδη κακίαν»⁶³ διδάσκει, ὅτι ἡ συνείδησις, ἡ φωνὴ αὕτη τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἐξεγερεθῆ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἴδῃ ἑαυτὸν ἐν τῇ ἀθλιότητι τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, ἐχθρὸν δὲ καὶ ἀποστάτην κατὰ τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀδύνατον ἢ κατάστασις αὕτη νὰ μὴ προξενήσῃ εἰς αὐτὸν βαθεῖαν θλίψιν καὶ φοβερὸν τρόμον, ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ διασάλευσις καὶ αὐτῶν τῶν θεμελιῶν τῆς ἡσυχίας καὶ νομιζομένης ἀσφαλείας καὶ διεγείρῃ ἐν τῇ καρδίᾳ του διάπυρον πόθον εἰρήνης καὶ πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὴν ἴδιαν συνείδησιν.

Ἄναμφισβητήτως ἡ εἰρήνη ἀποτελεῖ μὲν ἀγαθὸν μέγιστον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὅπως ἐτόνισαν ἐπανειλημμένως τόσον ὁ θεὸς Διδάσκαλος καὶ οἱ Χριστιανοὶ συγγραφεῖς ὅσον καὶ οἱ θύραθεν, ἀλλ' εἰρήνη, στηριζομένη ἐπὶ

60. Ἀριστοτέλους, Τῶν μετὰ τὰ φυσικά, κεφ. α', Α.

61. Ἐβραίου, 12,2.

62. Ἡσαΐου, 9,6.

63. Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου, Ἰωάννη Σχολαστικῶ, 5,565, MPG, 78, 1641.

τῆς ἀθεΐας, τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας, τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀποκρουστικῆς δειλοφυχίας, εἶναι «κτῆμα ἐπονείδιστον, πάντων αἴσχιστον καὶ βλαβερώτατον»⁶⁴, καθὼς πολὺ προσφυῶς τὴν χαρακτηρίζει ὁ ἱστορικός Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης (204-120 π.Χ.), ἐπικρίνων δριμύως τὸν, ἐπικειμένης τῆς Περσικῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος εἰσβολῆς, ἐκδηλωθέντα μηδισμὸν τοῦ μεγίστου τῶν λυρικῶν ποιητῶν τῆς ἀνθρωπότητος Πινδάρου (522-422 π.Χ.), ἔνεκα κακῶς ἐννοουμένων φιλειρηνικῶν διαθέσεων: «οὐδὲ γὰρ Θηβαίους ἐπαινοῦμεν κατὰ τὰ Μηδικά, διότι τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποστάντες κινδύνων τὰ Περσῶν εἴλοντο διὰ τὸν φόβον, οὐδὲ Πίνδαρον τὸν συναποφηνάμενον αὐτοῖς ἄγειν τὴν ἡσυχίαν διὰ τῶνδε τῶν ποιημάτων,

“Τὸ κοινόν τις ἀστῶν ἐν εὐδία τιθεῖς

ἐρευνασάτω μεγαλάνορος ἡσυχίας καὶ φαιδρὸν φάος”.

δόξας γὰρ παρατυκὰ πιθανῶς εἰρηκέναι μετ’ οὐ πολὺ πάντων αἰσχίστην εὐρέθη καὶ βλαβερωτάτην πεποημένους ἀπόφασιν· εἰρήνη γὰρ μετὰ μὲν τοῦ δικαίου καὶ πρέποντος κάλλιστον ἔστι κτῆμα καὶ λυσιτελέστατον, μετὰ δὲ κακίας ἢ δειλίας ἐπονείδιστον πάντων αἴσχιστον καὶ βλαβερώτατον»⁶⁵. Ὁ δὲ «ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς καὶ σωτῆρ»⁶⁶ Θεάνθρωπος Κύριος εἰς τὴν μνημειώδη ἐπὶ τοῦ ὄρους Ὁμιλίαν Του χαρακτηρίζει μακαρίους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἐντὸς τῶν τῆν ἐκ τοῦ ἁγιασμοῦ εἰρήνην καὶ μεταδίδουν αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, εἰρηνεύοντες τούτους καὶ μεταξύ τῶν καὶ πρὸς τὸν θεόν, διότι αὐτοὶ θὰ ἀναγνωρισθοῦν καὶ θὰ διακηρυχθοῦν εἰς τὸν οὐράνιον κόσμον υἱοὶ θεοῦ: «μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται»⁶⁷. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολὴν λέγει ὅτι: «ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»⁶⁸. Τοὺς λόγους τούτους σχολιάζων ὁ σύγχρονος δόκιμος σχολιαστὴς τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἀείμνηστος Καθηγητὴς Παναγιώτης Τρεμπέλας (1885-1977), παρατηρεῖ: «Ὅταν ἀπομακρύνετε πᾶσαν μέριμναν καὶ ἐμπιστεύεσθε τὸν ἑαυτὸν σας εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν, ἡ εἰρήνη τὴν ὁποῖαν ἔχει ὁ Θεὸς καὶ τὴν μεταδίδει εἰς τοὺς ἰδικούς του, τῆς ὁποίας τὴν τελειότητα πᾶς νοῦς εἴτε ἀνθρώπινος εἴτε ἀγγελικὸς δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ, θὰ φρουρήσῃ τὰς καρδίας σας καὶ τὰς σκέψεις σας, ἐφ’ ὅσον

64. Πολυβίου, IV, 31, 5-8.

65. Αὐτόθι.

66. Πράξεων, 3, 15, 5, 31.

67. Ματθαίου, 5, 9.

68. Φιλιππησίους, 4, 7.

μένετε ἠνωμένοι μετὸν Ἰησοῦν Χριστόν»⁶⁹.

Ὁμοίως καὶ οἱ θεοφόροι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες ἐξυμνοῦν καὶ ἐγκωμιάζουν τὸ ἀγαθὸν τῆς εἰρήνης. Ὁ μέγας θεολόγος τῆς Ἐκκλησίας καὶ Οἰκουμενικὸς Διδάσκαλος, Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς (329-391 μ.Χ.) εἰς τὸν περίφημον ΚΒ' Λόγον Του⁷⁰ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς εἰρήνης, λέγει: «*Εἰρήνη φίλη, τὸ γλυκὺ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα, – Εἰρήνη φίλη, τὸ ἐμὸν μελέτημα καὶ καλλώπισμα, – Εἰρήνη φίλη, τὸ παρὰ πάντων μὲν ἐπαινούμενον ἀγαθόν, ὑπ' ὀλίγων δὲ φυλασσόμενον*»⁷¹. Ὁ οὐρανοφάντωρ τῆς Καισαρείας κλεινὸς Ἱεράρχης καὶ Οἰκουμενικὸς Διδάσκαλος Μέγας Βασίλειος (330-379 μ.Χ.) εἰς τὴν περίφημον Ὁμιλίαν Του: «*Ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ θεός*», λέγει ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ εἰρηνεύει τὸν ἄνθρωπον, ὅταν μετὰ τὴν καλὴν διδασκαλίαν θὰ γαληνεύσῃ τὸν νοῦν καὶ θὰ καταπραῦνῃ τὰ πάθη, τὰ ὁποῖα ἐπαναστατοῦν ἐναντίον τῆς ψυχῆς: «*Μάλιστα μὲν εἰρήνην ποιεῖ ἐν σοί, ὅταν διὰ τῆς καλῆς διδασκαλίας κατειρηνεύσῃ τὸν νοῦν σου καὶ διαλλάξῃ τὰ πάθη τὰ πρὸς τὴν ψυχὴν στασιάζοντα*»⁷². Ὁ δὲ Πρωθιεράρχης τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων Μέγας Ἀθανάσιος (295-373 μ.Χ.) εἰς τὸ ἀμφιβαλλόμενον ἔργον Του «*Περὶ Ὁρῶν XI. Τί ἐστι Χριστιανός;*» ἐτυμολογεῖ τὸ ὄνομα εἰρήνη, λέγων ὅτι ἡ εἰρήνη προσφέρει τὴν ἡρεμίαν εἰς τὸν νοῦν: «*Ἐτυμολογία ἐστὶν ἡ δυνάμειος τοῦ ὀνόματος ὀρθότης, ἐξ αὐτοῦ τοῦ νοός ἐρμηνευομένη· οἶον, Κατὰ τί εἰρήνη; Κατὰ τὸ ἡρεμεῖν τὸν νοῦν*»⁷³.

Τέλος καὶ ἡ κλασικὴ ἑλληνικὴ ἀρχαιότης διὰ πολλῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐξυμνεῖ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τῆς εἰρήνης. Ἐνταῦθα θὰ καταχωρίσωμεν λαμπροὺς τινὰς στίχους περὶ εἰρήνης τοῦ ἀπὸ σκηνῆς φιλοσόφου *Εὐριπίδου* (480-406 π.Χ.)⁷⁴:

*«Εἰρήνη βαθύπλουτε καὶ
καλλίστα μακάρων θεῶν*

69. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, Τόμος Β', σελ. 214-215, Ἀθήναι 1979.

70. Οἱ εἰρηνικοὶ Β' (Λόγος ΚΒ', MPG., 35, 1132-1152) καὶ Γ' (Λόγος ΚΓ', MPG., 35, 1152-1168) ἀναφέρονται εἰς τὸ σχίσμα τῆς Ἀντιοχείας. Ἐξεφωνήθησαν τὸ ἔτος 379.

71. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος ΚΒ', Εἰρηνικὸς Β', Α', Β.Ε.Π., σελ. 166, τόμος 59, Ἀθήναι 1979.

72. Μεγάλου Βασιλείου, Ὁμιλία «Ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ θεός», 1, Β.Ε.Π., Τόμος 54, σελ. 91, Ἀθήναι 1976.

73. Μεγάλου Ἀθανασίου, Ἀμφιβαλλόμενα. Περὶ Ὁρῶν XI. Τί ἐστι Χριστιανός; Β.Ε.Π., σελ. 30, Τόμος 36, Ἀθήναι 1965.

74. Βλ. Μητροπολίτου Κυθωνιῶν Ἀγαθαγγέλου, Ἡθικὰ Ποιήματα, σελ. 17, Θεσσαλονίκη 1950.

ζῆλός μοι σέθεν, ὡς χρονίζεις.
 δέδοικα δέ, μὴ πρὶν πόνους
 ὑπερβάλη με γῆρας,
 πρὶν περ χαρίεσσαν προσιδεῖν ὥραν
 καὶ καλλιχόρους αἰοιδάς
 φιλοστεφάνους τε κάμους.
 ἴθι μοι, πότνια, πόλιν.
 τὰν δ' ἐχθρὰν στάσιν εἶργ' ἀπ' οἴκων
 τὰν μαινομέναν τ' ἔριν
 θηκτῶ τερπομένοιν σιδαροῶ»⁷⁵.

Ἐπίσης τοῦ αὐτοῦ:

«ἄφρονες ὅσοι τὰς ἀρετὰς πολέμῳ
 κτᾶσθε δορὸς ἀλκαίῳ λόγχοι—
 σιν καταπαυόμενοι πόνους
 θνατῶν ἀπαθῶς»⁷⁶.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ:

«Καίτοι δυοῖν γε πάντες ἄνθρωποι λόγοιν
 τὸν κρείσσον' ἴσμεν καὶ τὰ χρηστὰ καὶ τὰ κακά,
 ὄσω τε πολέμῳ κρείσσον εἰρήνῃ βροτοῖς·
 ἢ πρῶτα μὲν Μούσαισι προσφιλεστάτη,
 γόοισι δ' ἐχθρά, τέρπεται δ' εὐπαιδία,
 χαίρει δὲ πλούτῳ ταῦτ' ἀφέντες οἱ κακοὶ
 πολέμους ἀναιρούμεσθα καὶ τὸν ἥσσονα
 δουλούμεθ' ἄνδρες ἄνδρα καὶ πόλις πόλιν»⁷⁷.

Ὅμοίως τὴν εἰρήνην ἐγκωμιάζει εἰς τὴν περίφημον ὁμώνυμον κωμωδίαν τοῦ «Εἰρήνη» καὶ ὁ διασημότερος ἐκ τῶν Ἀθηναίων κωμικῶν ποιητῶν τῆς ἀρχαιότητος Ἀριστοφάνης (450-385 π.Χ.)⁷⁸. Ὁ εἰρημένος διάσημος κωμωδιοποιὸς ἐξυμνῶν τὸ ἀγαθὸν τῆς εἰρήνης εἰς τὸ εἰρημένον ἔργον του, λέγει:

«Οὐχ ἤδεται δήπουθεν εἰρήνη σφαγαῖς,
 οὐδ' αἵματοῦται βωμός»⁷⁹.

75. Εὐριπίδου, στίχοι τινὲς ἐν τῷ ἀπολεσθέντι δράματι του Κρεσφόντη.

76. Εὐριπίδου, Ἑλένη, στίχοι 1151-1154.

77. Εὐριπίδου, Ἰκέτιδες, στίχοι 486-493.

78. Ὁ Ἀριστοφάνης ἔγραψεν ἐν ὄλῳ 54 κωμωδίας ἐκ τῶν ὁποίων διεσώθησαν ἔνδεκα. Ἡ κωμωδία «Εἰρήνη» ἐδιδάχθη ἐν ἔτει 421 π.Χ.

79. Ἀριστοφάνους, Εἰρήνη, στίχοι 1019-1020. Βλ. καὶ στίχους 535-542.550-597. 974-980. 987-1009.

Ἄλλὰ δυστυχῶς οἱ ἄνθρωποι, ὡς διδάσκει καὶ ἡ ἀμερόληπτος τῆς ἀνθρωπότητος μακραίων Ἱστορία, τὴν εἰρήνην τὴν ὁποίαν συνήθως ζητοῦν, εἶναι κίβδηλον ὁμοίωμα τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης, τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ ἀνεμπόδιστος καὶ ἀνενόητος ἐλευθερία, τὴν ὁποίαν θέλουν οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ ζοῦν εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ ἀπολαύουν τὰ ὑλικά ἀγαθά. Ἡ ἀληθὴς εἰρήνη εἶναι ἡ ἐν τῷ Χριστῷ καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ εἰρήνη⁸⁰. Ἐὰν ὁ πόθος ὑπὸ τοῦ ὁποίου διακατέχεται ὁ Χριστιανὸς εἶναι ἀγνὸς καὶ εἰλικρινῆς, τότε συνοδεύεται ἀφεύκτως καὶ ὑπὸ τοῦ πόθου ἢ τῆς δίψης τῆς ἀγιωσύνης. Ὁ πόθος οὗτος εἶναι ὁ ὕψιστος καὶ ἐντιμότετος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ἡ ἀκαθαρσία τῆς ἁμαρτίας δὲν εἶναι ἀρμόζουσα διαμονὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸν βασιλέα τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, τὸν «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν»⁸¹ Θεοῦ πλασθέντα. «Μέγα ἄνθρωπος»⁸² διακηρύσσει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη διὰ τοῦ Προφητὰνακτος Σολομῶντος καὶ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου καὶ «βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἄνθρωπός ἐστι· καὶ τίς γινώσεται αὐτόν;»⁸³, δηλαδή ὁ ἄνθρωπος εἶναι μέγα δημιούργημα καὶ ἔχει βάθος βιωμάτων ψυχικῶν, τὰ ὁποῖα πῶς εἶναι νὰ γνωρίσῃ κανεὶς, ἂν δὲν σκύψῃ μὲ προσοχὴν καὶ σεβασμὸν μέσα του. Διὰ τοῦτο ἡ αἰσχρὰ ὑπακοὴ εἰς φαῦλα αἰσθήματα καὶ φθοροποιὰ πάθη οὐδόλως συμβιβάζεται πρὸς τὴν κορωνίδα τῆς δημιουργίας, τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ὀφείλει καὶ δικαιούται νὰ ἄρχῃ ὀρθοῦ λόγου. Δυστυχῶς, ὁ πόθος οὗτος τῆς ἀγιωσύνης ἂν καὶ ὑπάρχῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σπανίως ἀναπτύσσεται εἰς βαθμὸν τοσοῦτον ἰσχυρόν, ὥστε νὰ ὀνομασθῇ δίψα. Ἡ πρόσκλησις τοῦ Κυρίου «ὁ διψῶν ἐρχέσθω» ἀποτείνεται μόνον πρὸς τοὺς ἰσχυρῶς αἰσθανομένους τὸν τριπλοῦν πόθον γνώσεως, εἰρήνης καὶ ἀγιωσύνης.

Ἐπειδὴ δὲ ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἡ θρησκεία ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίας καὶ ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου ὁ Κύριος εἰς τὴν πρόσκλησίν Του προσέθεσε: «ὁ θέλων λαβέτω». Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἐλευθέρως δύναται νὰ δεχθῇ ἢ νὰ ἀπορρίψῃ τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου. Ὁ Κύριος οὐδένα βιάζει: «Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι»⁸⁴. Τοὺς λόγους τούτους τοῦ Κυρίου σχολιάζοντες ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος (354-407 μ.Χ.) καὶ ὁ ἐπιφανὴς Βυζαντινὸς θεολόγος *Εὐθύμιος Ζιγαβηνός* (IΑ' καὶ IΒ' μ.Χ.

80. Σεραφεῖμ Παπακόστα, Ἡ Δοξολογία, σελ. 71, Ἀθήναι 1962.

81. Γενέσεως, 1,26.

82. Παροιμίαι Σολομῶντος, 20,6.

83. Ἱερεμίου, 17,9.

84. Μάρκου, 8, 34. Ματθαίου, 16, 24.

αἰών), παρατηροῦν: «*Οὐ βιάζομαι, οὐκ ἀναγκάζω, ἀλλ' ἕκαστον κύριον τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως ποιῶ*»⁸⁵. «*Οὐδένα γὰρ ἄκοντα καταναγκάζει*»⁸⁶. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Μεγάλου Δείπνου⁸⁷, ὁ Κύριος μὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους προσκαλεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ Μέγα Δείπνον τῆς σωτηρίας, διότι «*θέλει πάντα ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν*»⁸⁸, ἀλλ' οὐδένα ἀπολύτως βιάζει καὶ ἀναγκάζει σεβόμενος τὸ μέγα δῶρον τῆς ἐλευθερίας. Ὁ Κύριος «*οὐ βιάζει τὴν προαίρεσιν*» τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατὰ τὸν Ἐπίσκοπον Καισαρείας Ἀνδρέαν (Στ' μ.Χ. αἰών) ἐρμηνεύοντα καὶ ἄριστα ἀποδίδοντα τὸ νόημα τοῦ χωρίου τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου (22,11)⁸⁹: «*οὐχ ὡς εἰς ἀδικίαν ἢ ὀυπαρίαν προτρέπων, τὰ παρατεθέντα εἶρηκε· μὴ γένοιτο. Ἄλλ' ὡς τὸ τῆς γνώμης φυλάττων ἀκατανάγκαστον ὡς ἂν εἶποι· ἕκαστος τὸ ἀρέσκον αὐτῷ ποιησάτω· οὐ βιάζω τὴν προαίρεσιν*»⁹⁰. Ἐπομένως, ὁ λογικὸς καὶ ἐλεύθερος ἄνθρωπος ὅταν αἰσθανθῇ τῆς δίψης τὴν τάλαιπωρίαν καὶ πληροφορηθῇ τὴν ὑπαρξιν ὕδατος ζωῆς πληρέστατα ἱκανοποιῶντος τοὺς διαπύρους πόθους τῆς ἠθικῆς του φύσεως, ἐλευθέρως ὀφείλει νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα τῆς πίστεως καὶ εὐγνωμόνως νὰ λάβῃ αὐτό, βέβαιος ὢν ὅτι θὰ τύχῃ τῆς πολυποθῆτου σωτηρίας τῆς ψυχῆς του.

Τὴν σωματικὴν δίψαν, ὡς ἐλέγομεν καὶ ἀνωτέρω, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ διατελοῦντος ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει μόνον τὸ ὑλικὸν ὕδωρ δύναται τελεσφόρως καὶ ἀποτελεσματικῶς νὰ θεραπεύσῃ. Καὶ ὁ διασημότερος δὲ ἱατρὸς δὲν θὰ εἶχεν ἄλλο φάρμακον νὰ ὀρίσῃ πρὸς θεραπείαν τῆς δίψης τοῦ ἀνθρώπου. Τοιοῦτοτρόπως καὶ τὴν πνευματικὴν δίψαν τοῦ ἀνθρώπου μόνον τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς δύναται νὰ θεραπεύσῃ καὶ λυσιτελῶς νὰ προσπορίσῃ εἰς τὸν λαμβάνοντα τὸ ὕδωρ τοῦτο ζωὴν αἰώνιον: «*τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον*»⁹¹. Ἡ λῆψις τοῦ ὕδατος τούτου ἐξασφαλίζει εἰς τὴν ψυχὴν διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ αἰωνίαν

85. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ἑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, Ὁμιλία ΝΕ, α', ΜΡΓ., 58, 541.

86. Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, Ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, Κεφ. XVI, 24, ΜΡΓ., 129, 473.

87. Λουκᾶ, 14, 15-24.

88. Α' Τιμοθέου, 2, 4.

89. «*Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ὀυπαρὸς ὀυπαρευθῆτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι*».

90. Βλ. Παναγιώτου Ἰ. Μπρασιώτου, Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου, σελ. 324, Ἀθήνα 1950.

91. Ἰωάννου, 4,14.

εὐλογία καὶ ἱκανοποίησιν τῶν εὐγενῶν πόθων τῆς, ἀπαλλάσσουσα αὐτὴν τῆς δίψης καὶ τοῦ πνευματικοῦ θανάτου. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος καὶ ὁ Εὐθύμιος Ζιγαβηνός, σχολιάζοντες τὸ ἀνωτέρω χωρίον, παρατηροῦν: «Ὡσπερ γὰρ ὁ πηγὴν ἔνδον ἔχων ἀποκειμένην, οὐκ ἂν ἀλοίη δίψη ποτέ, οὕτως οὐδὲ ὁ τὸ ὕδωρ τοῦτο ἔχων»⁹². «Διὰ τῆς πηγῆς τὸ ἀέναον καὶ ἀνελλιπὲς τοῦ τοιούτου ὕδατος ἐνέφηνε»⁹³. «Ὁ Χριστός, λέγει ὁ καθηγητὴς Παναγιώτης Τρεμπέλας, ἱκανοποιεῖ τὴν ψυχὴν οὐχὶ ἐκδιώκων τὴν δίψαν τῆς, ἢ ὁποῖα ὠθεῖ αὐτὴν πρὸς τελειοποίησίν τῆς, ἀλλὰ παρέχων εἰς αὐτὴν διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ πνεύματός του ἐσωτερικὴν ἀέναον πηγὴν ἱκανοποιούσαν συνεχῶς καὶ αὐτομάτως τὴν δίψαν ταύτην»⁹⁴. Ἐπομένως μόνον τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς δύναται νὰ θεραπεύσῃ τὴν πνευματικὴν τοῦ ἀνθρώπου δίψαν.

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ πολλάκις ὕδωρ τῆς ζωῆς καλεῖται τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, τὸ Τρίτον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸ Ὅποῖον ἐνεργεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου καὶ παντοδυνάμως ἀπεργάζεται τὴν ἀναγέννησίν του καὶ ἀνάπλασιν, ἱκανοποιεῖ δὲ καὶ θεραπεύει πληρέστατα τὴν τριπλῆν πνευματικὴν τοῦ ἀνθρώπου δίψαν. Καὶ πρῶτον τὴν δίψαν τῆς γνώσεως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἱκανοποιεῖ διὰ τῆς ἀποκαλύψεως εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν τοῦ Θεοῦ ὡς τοῦ πρώτου αἰτίου τῶν ὄντων καὶ φαινομένων, ὁ Ὅποῖος ἔχει προσωπικὴν ὑπαρξίν, εἶναι ἀυθύπαρκτος καὶ παντοδύναμος καὶ πάνσοφος καὶ πανάγαθος καὶ ἀνενδεής καὶ ἀπείρως τέλειος καὶ δίκαιος καὶ ἅγιος καὶ ἀγάπη «ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν»⁹⁵ καὶ ἀμετάβλητος, εἰς ὅλας τὰς Θείας Ἰδιότητάς Του. Δεύτερον τὴν δίψαν τῆς εἰρήνης τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καταπαύει, διότι δεικνύει εἰς τὴν τεταραγμένην συνείδησιν τὸν Σωτῆρα Χριστὸν ἐσταυρωμένον διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου καὶ προσφέροντα εἰς τὴν θεῖαν Δικαιοσύνην τὸ τίμιον καὶ πανάγιον αἷμά Του πρὸς ἱκανοποίησίν Της, πρὸς ἄρσιν δὲ καὶ κάθαρσιν τῆς ἁμαρτίας. Τοιουτοτρόπως, ὁ ποθῶν τὴν εἰρήνην ἔχει ἤδη εἰς τὰς χεῖράς του τὸ μέσον πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς καὶ δύναται νὰ συμφιλιωθῇ μετὰ τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς καὶ λάβῃ τὴν πολυπόθητον ἄφεσιν. Τέλος, τὴν δίψαν τῆς ἀγιωσύνης ἱκανοποιεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ Ὅποῖον ἐνεργεῖ εἰς τὸν ἀνθρώπον τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην μεταβολὴν αἰσθημάτων καὶ πόθων

92. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Ὁμιλία ΛΒ', α', ΜΡΓ., 59, 184.

93. Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, Ἐρμηνεῖα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Κεφ. ΙV, 14, ΜΡΓ., 129, 1192.

94. Παναγιώτου Τρεμπέλας, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, σελ. 143, Ἀθῆναί 1979.

95. Α' Ἰωάννου, 4,8.

καὶ διαθέσεων τῆς καρδίας, ἡ ὁποία ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καλεῖται «ἀναγέννησις»⁹⁶ ἢ «καινὴ κτίσις»⁹⁷, καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἐξασφαλίζεται ἡ προοδευτικὴ ἐξαγίασις τοῦ ὄλου βίου τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς ἔργα καὶ εἰς λόγους καὶ εἰς διαλογισμούς.

Τὸ ζῶν ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος προσφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον δὲν εἶναι ὀλίγον, ὥστε νὰ ὑπάρχη φόβος μήπως δὲν ἐπαρκέσῃ δι' ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα. Τοῦναντίον εἶναι μέγας καὶ ἀνεξάντλητος ποταμός: «Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον»⁹⁸. «Διὰ τῆς εἰκό-
νος τοῦ ποταμοῦ, παρατηρεῖ εὐστόχως ὁ διαπρεπὴς ἐρμηνευτὴς τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀείμνηστος Καθηγητὴς Παναγιώτης Μπρατσιώτης (1889-1982), τοῦ πηγάζοντος ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἁρνίου, συμβολίζεται ἡ θεία Χάρις καὶ μάλιστα, κατὰ τὴν προσφυᾶ ἐρμηνείαν τοῦ Καισαρείας Ἀνδρέου, τὴν ὁποίαν ἐπιδοκιμάζουν καὶ διαπρεπεῖς νεώτεροι, ἡ διὰ τοῦ Βαπτί-
σματος πνευματικὴ ἀναγέννησις καὶ ἐν γένει ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»⁹⁹, οὕτως ὥστε νὰ δικαιουταί τις νὰ ἐνίδη ἐνταῦθα μετὰ τοῦ Ἄλλο αὐτὸ τὸ μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐδρευούσης ἐν τῇ ἀγία πόλει, τοῦτ' ἐστὶ τὸν Θεὸν-Πατέρα καταυγάζοντα διὰ τῆς δόξης Του τὴν πόλιν ταύτην, τὸν Υἱὸν Ἁρνίου φωτίζοντα αὐτὴν διὰ τῆς διδασκαλίας Του καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀρδεύον τὴν κτίσιν πρὸς ἀναζωογόνησιν αὐτῆς»¹⁰⁰. Ὁ ποταμὸς δὲ οὗτος εἶναι ἀνεξάντλητος, διότι ἡ πηγὴ του εἶναι αὐτὸς ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἁρνίου, συμβόλου τῆς ζωοποιούσης τὰ πάντα Θείας Χάριτος: «ἐκπο-
ρευομένου ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἁρνίου»¹⁰¹. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κατὰ τὴν ὁμόφωνον διδασκαλίαν ἀμφοτέρων τῶν πηγῶν τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, ἦτοι τῆς θεοπνεύστου Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως ἐκπορεύεται ἀΐδιως μὲν ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς, πέμπεται δὲ διὰ τοῦ Υἱοῦ ἐν χρόνῳ εἰς τὸν κόσμον. Αἱ βουλαὶ τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς καὶ τὸ πανακήρατον αἷμα τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ αὐτοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ εἶναι ἡ μόνη πηγὴ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν θὰ

96. Α' Πέτρου, 1,3,23: «*Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῆς δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν*».

97. Β' Κορινθίους, 5,17. Γαλάτας, 6,15: «*ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις: τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα*».

98. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 22,1.

99. Πρβλ. Ἰωάννου, 7,38-39.

100. Βλ. Παναγιώτου Μπρατσιώτου, Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου, σελ. 315-316, Ἀθῆναι 1950.

101. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 22,1.

ἐνήργει σωτηριωδῶς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν τὸ Δεύτερον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐγένετο ἄνθρωπος, ὁμοῖος πρὸς ἡμᾶς χωρὶς τῆς ἁμαρτίας, καὶ δὲν ἀνελάμβανε διὰ τοῦ πολυτίμου Αἵματός Του νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν Θεῖαν Δικαιοσύνην. Ναί· διὰ τοῦ σταυρικοῦ Του θανάτου ὁ Ἰησοῦς ἐξήλειψε τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἦρε τοιουτοτρόπως τὸ ἐμπόδιον τῆς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ θεοῦ συγκοινωνίας καταργήσας τὴν ἔχθραν διὰ τοῦ θανάτου Του.

Ἄλλ' ἴσως ἐρωτήσῃ τις πῶς δύναται νὰ λάβῃ τὸ ὕδωρ τοῦτο τῆς ζωῆς; Τί ὀφείλει νὰ πράξῃ ἵνα γίνῃ μέτοχος τῆς εὐεργετικῆς καὶ σωτηρίου τοῦ ὕδατος τούτου ἐπιδράσεως; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο δίδει ἀπόκρισιν αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, ὁ Ὅποιος παρέχει τὸ ὕδωρ τοῦτο: «ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν»¹⁰². Ἐκάστη ψυχὴ ἃς ἐξέλθῃ «εἰς προῦπάντησιν ἐκείνου»¹⁰³, δηλαδὴ τοῦ Οὐρανίου Νυμφίου, ἡ ἃς ἐξέλθῃ «ὡς ἔλαφος διψῶσα ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων»¹⁰⁴. Ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν πρέπει νὰ πράξῃ, διότι οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ. Τὸ σωτήριον τοῦτο ὕδωρ τῆς ζωῆς παρέχεται δωρεάν. Ὅχι ἀπλῶς ὁ διψῶν, ἀλλὰ καὶ θέλων πραγματικῶς, λαμβάνει δωρεάν τὸ ὕδωρ τοῦτο, τοῦτ' ἔστι ἄνευ ἰδίας ἀξιομισθίας¹⁰⁵. Πρέπει ἀπλῶς ὁ ἄνθρωπος νὰ λάβῃ τὸ ὕδωρ τοῦτο. Καθὼς ὁ ἐλεῶν ἐπαίτην προσφέρει τὴν ἐλεημοσύνην δωρεάν, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ πιστὸς ὡς ἐπαίτης ὀφείλει νὰ προσέλθῃ πρὸς τὸν θεὸν καὶ εὐγνωμόνως νὰ λάβῃ παρ' Αὐτοῦ τὸ δωρεάν παρεχόμενον ὕδωρ τῆς ζωῆς. Ὁ Θεὸς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀξιοῖ μετάνοιαν εἰλικρινῆ καὶ θλίψιν διὰ τὴν κακίαν καὶ τὴν πνευματικὴν γύμνωσίν του καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης ἀποδοχὴν τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς, τὸ ὁποῖον Αὐτὸς παρέχει δωρεάν, διότι διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ δωρεάν ἱκανοποιεῖ τὴν δίψαν τῆς γνώσεως διὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐπίσης δωρεάν παρέχει τὴν εἰρήνην καὶ τὴν συγχώρησιν διὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ τέλος δωρεάν ἐνεργεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ εἰλικρινῶς μετανοοῦντος καὶ τελείως ἐπιστρέφοντος καὶ εἰς Αὐτὸν ταπεινῶς προσπίπτοντος ἁμαρτωλοῦ. Προϋπὸθεσις τῆς δωρεάν λήψεως παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀληθής, θερμὴ καὶ ζῶσα πίστις εἰς τὸν θεόν, ὅτι πράγματι παρέχεται καὶ εἰς αὐτὸν δωρεάν τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ θαυματουργικῶς ἐπενεργεῖ.

102. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 22,17.

103. Ματθαίου, 25,6.

104. Ψαλμός, 41,2. Ἰωάννου, 4,14. 7,37.

105. Τὸ χωρίον τοῦτο τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου (22,17) ὑπενθυμίζει τὸ Ἡσαΐου, 55,1: «Οἱ διψῶντες, πορεύεσθε ἐφ' ὕδωρ, καὶ ὅσοι μὴ ἔχετε ἀργύριον, βαδίσαντες ἀγοράσατε, καὶ φάγετε καὶ πίεσθε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς οἴνου καὶ στέαρ».

Ἐὰν τὸ ὕδωρ τῆς ζωῆς καὶ ὄλα ἐκεῖνα τὰ ἀνεκτίμητα πνευματικὰ ἀγαθὰ, τὰ ὅποια εἶναι μετὰ τοῦ ὕδατος τούτου ἀρρήκτως συνδεδεμένα, ἦτοι ἡ γνῶσις τῆς ἀληθείας, ἡ πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὴν συνείδησιν εἰρήνη καὶ ἡ ἀναγέννησις τῆς καρδίας παρείχοντο εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀντὶ χρηματικοῦ ποσοῦ ἢ ἀντὶ σωματικῶν κόπων καὶ μόχθων, ἀσφαλῶς πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐπροθυμοποιούντο νὰ προσφέρουν τὸ χρηματικὸν ἐκεῖνο ποσὸν ἢ νὰ ὑποβληθοῦν εἰς τοὺς ἀπαιτούμενους κόπους καὶ μόχθους, ὅπως ἀποκτήσωσι τὰ πολύτιμα ταῦτα ἀγαθὰ! Τοιοῦτόν τι ὁμως δὲν συμβαίνει. Τὰ πάντα «*εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ*», τὸν ἄνθρωπον παρέχονται δωρεὰν καὶ ὁμως, ὡς μὴ ὄφελε, ὀλίγιστοι ἐκ τῶν ἀνθρώπων προθυμοποιοῦνται νὰ λάβουν τὰ ἀνεκτίμητα ταῦτα ἀγαθὰ!

Ὅτε ἐν τῷ Βασιλείῳ τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ τὸν Θ' π.Χ. αἰῶνα ἔδρα ὁ Προφήτης Ἐλισσαῖος, ὁ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ χρισθεὶς ὑπὸ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ διάδοχος αὐτοῦ¹⁰⁶, ὁ Ναϊμάν, Σύρος στρατηγός, προσφιλὴς εἰς τὸν βασιλέα του¹⁰⁷, πάσχων ἐκ τῆς ἐπαράτου νόσου τῆς λέπρας καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ θεραπεύσῃ αὐτόν, μετὰ πλοῦσια δῶρα, μετέβη πλησίον τοῦ Προφήτου καὶ ἐζήτησε θεραπείαν ἐκ τῆς πολυδύνου νόσου. Ὅτε ὁμως ἔλαβεν ἐντολὴν παρὰ τοῦ Προφήτου νὰ μεταβῆ καὶ νὰ καταδυθῆ ἐπτάκις εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, ὁ προτεινόμενος ἀπλοῦς οὗτος τρόπος τῆς θεραπείας ἐξώργισεν αὐτόν, ὥστε ἀνεχώρησε μετὰ θυμοῦ, διότι ἀνέμενεν ὅτι ἡ θεραπεία του θὰ ἀπῆτει πολυπλοκώτερόν τινα τρόπον. Ἀσφαλῶς ὁ στρατηγὸς Ναϊμάν δὲν θὰ ἐθεραπευέτο ἀπὸ τῆς ἀποτροπαίου νόσου τῆς λέπρας ἐὰν δὲν ὑπεχώρει εἰς τὴν εὐλογον συμβουλὴν τῶν δούλων του¹⁰⁸.

Ἐν τῇ θρησκείᾳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ μόνη ὁδός, ἡ ὅποια ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς σωτηρίαν εἶναι ἡ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ ὁδὸς τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι μὲν ἀπλῆ, ἀλλ' ἀσφαλεστάτη εἰς σωτηρίαν. Ἄς πιστεύσωμεν ὀλοψύχως εἰς τὴν ἀνεξάντλητον καὶ ἀκένωτον πηγὴν τοῦ ζῶντος ὕδατος, Ἰησοῦν Χριστόν, βέβαιοι ὄντες ὅτι ἡ θεία καὶ ζωογόνος διδασκαλία Του, ἐν μὲν τῇ παρουσίᾳ ζωῆς θὰ καταστήσῃ ἡμᾶς εὐτυχεῖς καὶ «*πλουσίους ἐν πίστει*»¹⁰⁹, ἐν δὲ τῇ μελλούσῃ ζωῇ «*κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν*»¹¹⁰.

106. Γ' Βασιλειῶν, 19,16.

107. Πρβλ. Δ' Βασιλειῶν, 5,1.

108. Δ' Βασιλειῶν, 5, 1-14.

109. Ἰακώβου, 2,5.

110. Αὐτόθι.